

Nr 20

Bevillningsutskottets betänkande i anledning avväckta motioner om översyn av normerna för värdering av naturaförmåner vid taxering för inkomstskatt.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 313 av herr *Theodor Johansson m. fl.* och II: 388 av herr *Wahrendorff* har hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om en översyn av normerna för värdering av naturaförmåner vid taxering för inkomstskatt.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 313.

Enligt 42 § kommunalskattelagen skall värdet av bostadsförmån beräknas med ledning av i orten gällande hyrespris eller, i saknad av tillfälle till sådan jämförelse, efter annan grund, som må finnas lämplig.

Anvisningarna till 42 § innehåller närmare bestämmelser om värderingen av bostadsförmånens värde då något hyrespris för orten inte kan fastslås på grund av att möjlighet inte finns att uthyra bostäder inom orten. Innebörden av bestämmelserna är att den omständigheten att uthyrningsmöjlighet inte föreligger ej skall medföra att bostadsförmånen saknar värde. Vid bestämmande av bostadsförmånens värde i nu angivet fall kan hyrespriset i kringliggande orter tjäna till ledning.

Beträffande produkter, varor eller andra naturaförmåner, som ingår i lön eller annan inkomst, stadgas i 42 § kommunalskattelagen att värdet därav skall beräknas efter ortens pris.

Innebörden av bestämmelsen belyses närmare genom anvisningarna till paragrafen, där det föreskrives att värdet av dylika produkter, varor eller andra naturaförmåner skall beräknas efter det pris, som gällt i orten, därest det varit fråga om att för penningar förskaffa sig dem. Kan ej dylikt pris direkt angivas, skall nyttigheterna upptagas till det belopp, som med hänsyn till föreliggande förhållanden kan beräknas ha åtgått, om de skulle ha gäldats i penningar, eller, då fråga är om produkter eller varor från egen jordbruksfastighet eller egen rörelse, det belopp, som det kan beräknas, att den skattskyldige skulle ha erhållit vid försäljning under jämförbara förhållanden av motsvarande kvantiteter.

Vid värdesättningen av såväl bostadsförmån som andra naturaförmåner brukar beskattningsnämnderna tillämpa vissa schablonmässiga grunder, olika på olika orter. För att främja enhetligheten vid taxeringen inom respektive län brukar årligen anvisningar utfärdas av prövningsnämnderna innehållande normer för bl. a. värderingen av naturaförmåner. Förslag till dylika anvisningar skall enligt 75 § taxeringsförordningen (93 § i 1956 års taxeringsförordning) upprättas av landskamreraren, som senast den 1 december året före taxeringsåret har att insända förslaget till riksskattenämnden för granskning. Vid riksskattenämndens granskning av förslagen har dessa sammanställts i tablåer för riket, vilka därefter — tillika med riksskattenämndens kommentar — förelagts landskamrerarna så att dessa kunnat uppmärksamma och justera ojämnheter, innan förslagen framlagts för prövningsnämnderna.

I de föreliggande motionerna framhålles, att skäligheten av de värderingsnormer som tillämpas är svår att bedöma, framför allt därför att den konstruerade normen »ortens pris» inte motsvaras av några i verkligheten registrerade priser. Motionärerna konstaterar att det råder tämligen stora skillnader mellan de olika länen. Såväl från skatteteknisk som från rättvisesynpunkt torde det vara påkallat att få till stånd enhetligare och mer tidsenliga normer för värdering av naturaförmåner. Inte minst angeläget är att justera värdet av förmånerna fri bostad och fritt bränsle.

Enligt motionärernas mening bör sålunda bostadsförmånen i äldre byggnader avskaffas eller i varje fall åsättas ett mycket lågt värde. Bostäder av äldre typ och i avsaknad av moderna bekvämligheter saknar i stort sett hyresvärde. Det kan knappast anses utgöra en förmån att behöva bo i en omodern och svårskött lägenhet, vilket vanligen medför ökade kostnader, bl. a. för uppvärmning av fastigheten. De lokala taxeringsnämnderna bör därför medges rätt att befria vissa äldre fastigheter från skatt för naturaförmånen fri bostad.

Vidare anser motionärerna att värdet av förmån av fritt bränsle från egen fastighet bör justeras. På de mindre skogsfastigheterna uttages vanligen endast avfallsprodukter från skogen till bränsle, vilka produkter saknar saluvärde. Fastighetsägare, som saknar egen skog, förser sig ofta under fritid med bränsle från någon närbelägen skogsgård. För denna förmån slipper de att ta upp något belopp som naturaförmån. Den som äger skog bör inte missgynnas genom att åläggas skatt för samma förmån.

Utskottet. I de förevarande motionerna hemställs, att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om översyn av normerna för naturaförmånens värdering vid taxering.

Som av den tidigare lämnade redogörelsen framgår innehåller kommunal-skattelagen endast allmänt hållna regler för värdesättning av förmåner i natura. I första hand ankommer det på taxeringsnämnderna att med till-

lämpning av dessa normer och under beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet taxera sådan förmån. För att inom länet få en i möjligaste mån likformig värdering av ofta förekommande naturaförmåner brukar länets prövningsnämnd före taxeringsarbetets början i anvisningar tillkännage de värden prövningsnämnden avser att tillämpa i normalfallen vid prövning av besvär över taxeringsnämndernas beslut. Dessa anvisningar är visserligen inte bindande för taxeringsnämnderna men frångås i allmänhet endast då speciella omständigheter föreligger. Av stor betydelse för enhetligheten inom riket är att förslagen till anvisningar granskas av riksskattenämnden, som påpekar och föreslår justeringar av ojämnheter i de olika förslagen. Enligt vad utskottet erfarit har riksskattenämndens granskning verksamt bidragit till en utjämning länen emellan. De ojämnheter som alltjämt kvarstår kan anses vara av jämförelsevis ringa betydelse. Man har också kunnat iakttaga en fortgående utjämning för varje år.

Enligt utskottets mening är det härigenom tämligen väl sörjt för åstadkommande av en så enhetlig och efter olika konsumtionsvanor anpassad värdering av naturaförmåner som rimligen kan begäras. Något behov föreligger enligt utskottets mening inte att vid sidan av den genom riksskattenämnden bedrivna verksamheten på förevarande område vidtaga en översyn av normerna för naturaförmånens värdering vid beskattningen.

I motionerna har även berörts ett par speciella problem på förevarande område. Sålunda uttalas att bostadsförmån i äldre byggnader utan moderna bekvämligheter inte bör åsättas något värde vid taxeringen.

Som förut nämnts skall värdesättningen av bostadsförmåner ske enligt hyrespriset å orten eller, om något sådant inte kan fastställas, efter annan lämplig grund. Då prövningsnämndens anvisningar avser normalfallen och för övrigt inte är bindande för taxeringsnämnderna har dessa fria händer att avvika från anvisningarna. Är bostaden mycket dålig kan värdesättningen av bostadsförmånen således avpassas därefter.

Vidare ifrågasätter motionärerna, om inte fastighetsägare, som till hushållsbränsle uttar avfallsprodukter från skog å fastigheten, borde slippa beskattas för värdet av sådant uttag. Som skäl härför åberopas att beskattning inte inträder för den, som gör sådant uttag å jordbruksfastighet som tillhör annan. Till detta vill utskottet endast erinra att uttag av dylikt bränsle i likhet med uttag av andra produkter från fastigheten inte rimligen bör undgå beskattning på den grund som angivits i motionerna. Om tillvaratagandet av bränslet sker med anlåtande av lejd arbetskraft skulle detta innebära, att uttaget inte endast blir fritt från beskattning utan dessutom föranleder ett avdrag från inkomsterna i övrigt. Härtill kommer svårigheterna att kontrollera att till bränsle inte använts virke av annan, bättre beskaffenhet.

På angivna skäl anser utskottet att anledning saknas att verkställa sådan översyn, som åsyftats av motionärerna, och avstyrker därför bifall till de förevarande motionerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att de likalydande motionerna I: 313 av herr Theodor Johansson m. fl. och II: 388 av herr Wahrendorff om översyn av normerna för värdering av naturaförmåner vid deklaration för inkomstskatt icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 februari 1957.

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Hagberg, Heüman, Spetz, Eriksson, Gustaf Elofsson, Snygg, Söderquist, Niklasson och Apelqvist; samt

från andra kammaren: herrar Olsson, Sundström, Nilsson i Svalöv, Brandt, Allard, Vigelsbo, Strandh, Anderson i Sundsvall, Andersson i Essvik och Stenberg.